

družboslovnih dni pri nas vidim v veliki množici učencev, ki jih ni preprosto usmeriti vse le na nekaj ožjih raziskovalnih tem. Glavni razlog za pomanjkljivo interdisciplinarno naravnost našega programa pa iščem v pomanjkljivi in v preozki strokovni usposobljenosti učnega kadra za tovrstno delo v šoli ter v preskromnih izkušnjah družboslovcev za usklajevanje in skupno programiranje družboslovnih predmetov. Tudi povečana obremenjenost učiteljev, ki je nastala z izvajanjem raznih novih oblik dela v usmerjenem izobraževanju povzroča težave pri načrtovanju in izvedbi dejavnosti. Razen družboslovnih gre še za kulturne, naravoslovne, telesno-vzgojne in obrambne dejavnosti. Še tako dobra organizacija razporeditve dela na šoli ne more skrčiti povečanega obsega dela. Pride lahko le do skrajne poenostavitve izvajanja teh različnih dejavnosti na nekatere pomanjkljivo pripravljene in formalne ekskurzije in podobno, kar pa seveda ni cilj tovrstnih novih oblik učnovzgojnega dela v usmerjenem izobraževanju.

Čeprav družboslovne dejavnosti v 3. letniku na naši šoli niso potekale v celoti po predlogu Smernic, smo bili z rezultati zadovoljni. Čeprav interdisciplinarne metode nismo v celoti razvili pri izbiri in obdelavi tem, pa v zvezi z družboslovnimi dejavnostmi učitelji sorodnih predmetov le začno delo med seboj usklajevati, se izogibati podvajanju in skupaj iskati najprimernejše metode in oblike dela. V uvedbi družboslovnih dejavnosti za družboslovno jezikovni program vidimo zlasti prizadevanje usmerjenega izobraževanja, da bi z novimi, samostojnejšimi in manj šolskimi oblikami dela vzpodbujalo učenčevo motivacijo za ustvarjalnost, iskateljstvo ter povezovanje in preverjanje teorije s prakso. Zamisel ni povsem nova, le da je sedaj v 3. in 4. letniku družboslovno jezikovnega programa usmerjenega izobraževanja to učna obveznost. S tem se postavlja vprašanje ali smo učitelji družboslovnih in humanističnih predmetov strokovno dovolj usposobljeni, pedagoško tolerantni in osebno ustvarjalni, da motiviramo večino učencev programa za pristopanje k samostojnemu raziskovanju in da jim s svojo problemsko pristopnostjo, inovativnostjo in vprašljivo zastavljajočo tematiko družboslovnih dni omogočimo oblikovati svobodno, odgovorno, ustvarjalno in vsestransko razvito osebnost.

Zusammenfassung

ÜBER DIE ERSTEN ERFAHRUNGEN DER GESELLSCHAFTSKUNDE

Marija Kremenšek

In dem Bericht stellt die Autorin die ersten Ergebnisse der Gesellschaftskunde dar. Die Erfolge der neuen Form des Bildungs- und Erziehungsprozesses für das Programm Gesellschaft-Sprachen der berufsbezogenen Schulausbildung hängen von der inneren Motiviertheit der Schüler für ein aktiveres Vertiefen in die Gesellschaft und deren Probleme ab, weiterhin von der Organisation des Faches sowie von den Fachkenntnissen und pädagogischen Fähigkeiten des Lehrers bei seiner Arbeit als Mentor.

Anka Muhvič

VLOGA ZGODOVINSKEGA KROŽKA NA SREDNJI VZGOJITELJSKI ŠOLI V LJUBLJANI IN VKLJUČEVANJE UČENCEV V GIBANJE »ZNANOST MLADINI«

Za uvod v poročilo izkoriščam naslednjo misel: »Delala sem z veseljem in sem zadovoljna, ker sedaj vem o mojem kraju mnogo več in zato mi je v njem vse bliže in lepše.« Izrazila jo je Katja Benčina, ena od petih učenk iz tretjega letnika, ki so se v preteklem šolskem letu s svojim delom vključile v gibanje »Znanost mladini«.

V šolskem okviru so delale v zgodovinskem krožku. Vendar to njihovo članstvo ni imelo odločujočega vpliva na pristop k mladinskemu raziskovanju.

Zgodovinski krožek na naši šoli ne more delovati tako kontinuirano kot na marsikateri osnovni šoli. Srednješolske interesne dejavnosti se morajo ne samo prilagajati, ampak celo podrejati objektivnim činiteljem kot so: prostorske zmogljivosti šole, didaktična opremljenost učilnice, vsebina strokovne knjižnice, urnik, oddaljenost učencev od šole oziroma lokacija šole in še marsikaj. Od subjektivnih činiteljev je treba omeniti vedoželjnost, zainteresiranost in aktivnost učencev, prizadevnost mentorjev in odnos samoupravnih organov šole do izvenšolskih dejavnosti. Ker so naštetih dejavnikov spreminjajoče narave ter v medsebojni povezanosti in odvisnosti, tudi delo krožkov ne more biti dolgoročno načrtovano. Velja tudi omeniti spoznanje, da je sedanost bolj naklonjena naravoslovno-matematičnim dejavnostim kot pa družboslovnim.

Tako je delo zgodovinskega krožka marsikdaj le občasno in največ namenjeno učencem samim in njihovim željam po poglobljenem seznanjanju specifičnih zgodovinskih tem, problemov in procesov, česar si ne moremo dovoliti med učnimi urami zaradi najnovejšega okrnjenega učnega programa — saj v četrtem letniku vzgojiteljske šole zgodovine ni več v predmetniku. Prav iz tega vzroka načrtujemo v okviru krožka tudi obiske kulturnih in znanstvenih ustanov. Ker se pretežna večina učencev vozi v šolo iz manj ali bolj oddaljenih krajev (Kranj, Tržič, Škofja Loka, Grosuplje, Trbovlje, Zagorje, Kamnik itd.), je delo krožka tudi časovno ovirano. Prav zaradi težjih pogojev dela imamo mentorji s člani krožka več individualnega dela. Z nasveti jim pomagamo tudi pred poukom in po pouku.

Ker smo mentorji tudi učitelji, skušamo vse učence seznaniti z načini strokovnega dela in jih uvajati v to. Želimo, da bi se vsak učenec seznanil s strokovno literaturo, z različnimi zgodovinskimi viri in da bi se srečal z ljudmi, ki še vedo kaj zanimivega povedati. Zato dobijo kot obvezno domače delo referat z naslovom: Moj domači kraj. Vsebina referata se nanaša na obdobje, ki ga obravnavamo po učnem načrtu. Učni načrt razširjamo v skladu z interesi učencev in ga dopolnjujemo v okviru interesnih dejavnosti. Ta razširjeni program je obvezujoč za učence, ki se prostovoljno vključujejo v interesne dejavnosti. V referatu morajo obvezno prikazati uporabljene vire in literaturo ter jih znati tudi citirati. Ta zadolžitev naših učencev naj prispeva k uspešnosti opravljanja poklicnih nalog bodočih vzgojiteljev. Saj je za kvalitetno vzgojno delo z najmlajšimi nujno, da vzgojitelj pozna zgodovinski razvoj kraja, krajeve posebnosti in kulturne znamenitosti in da sodeluje pri ohranjanju revolucionarnih tradicij.

Iz povedanega sledi, da obstaja znotraj šole povezanost med rednim vzgojno-izobraževalnim delom in delom zgodovinskega krožka. Zato se marsikateremu učencu ni težko odločiti za širše raziskovanje domačega kraja in njegovih posebnosti in se s tem vključiti v gibanje »Znanost mladini«. Pri tem svojem delu morajo nujno uporabljati zgodovinske vire, ki jih hranijo Arhiv SR Slovenije, Zgodovinski arhiv Ljubljana, Inštitut za zgodovino delavskega gibanja ali Muzej ljudske revolucije in druge njim sorodne institucije. Naštete institucije so z razumevanjem sprejemale naše mlade raziskovalce in jim nudile ustrezno strokovno pomoč pri uvajanju v raziskovalno delo. Vsem smo za to hvaležni in se jim ob tej priliki iskreno zahvaljujemo.

Več težav pa imajo učenci pri iskanju virov na terenu. Nekateri se že marsičesa ne spominjajo več, nekateri ne želijo pripovedovati, marsikateri vir ali dokument, ki bi bil zelo dobrodošel pri raziskovalni temi, pa se je žal izgubil. Do teh ugotovitev prihajajo učenci zlasti, kadar obravnavajo obdobje NOB ali povojno obdobje. Kljub vsem težavam in naporom pa večina mladih rada dela ustvarjalno in se veseli uspehov. Je pa nujno, da je mentor vedno ob njih, jim pomaga in svetuje.

Tako delamo na naši šoli od l. 1975 dalje. V vseh teh letih so se posamezniki ali skupine iz zgodovinskega krožka vključili ali v tekmovanje med srednješolci ali v gibanje »Znanost mladini«. Pristopili so k raziskavi raznovrstnih tem kot npr.:

Boj v Jelenovem žlebu, Zahodni del Bele krajine v letu 1941, Ustanovni kongres KP Slovenije na Čebinah, Dejavnost in vloga SKOJ v Ljubljani med obema vojnama, Problemi okrog novomeških Romov, Življenje v požganem Ravniku, Zbor odposlancev slovenskega naroda v Kočevju, Obnova prve požgane slovenske vasi Rašica, Občina Polje pri Ljubljani v obdobju prvega petletnega gospodarskega načrta (1947—1951); in še nekaterih drugih.

Ob vsakoletnem razpisu tem, ki ga nam posredujejo organizatorji gibanja »Znanost mladini«, se skupno z učenci odločamo za temo oziroma naslov naloge. Po odločitvi sledi iskanje literature in virov ter sodelovanje z omenjenimi institucijami. Dela so se učenci vedno lotili odgovorno, zagnano. Naloge so bile vsebinsko zelo bogate, sistematično razvrščene in estetsko urejene. Zaradi tega so učenci dosegli dobre rezultate na republiškem srečanju in se s svojim ustvarjalnim delom uvrstili večkrat tudi na zvezno srečanje.

Toda v dnevih končne predstavitve nalog in srečanja mladih raziskovalcev na republiškem nivoju postanemo celo nekoliko malodušni, ker začutimo osamljenost. Vsako leto znova spoznamo, da sta z nameni in cilji gibanja »Znanost mladini« premalo informirani tako širša javnost kot stroka. Verjetno je vzrok temu premajhna povezanost med znanstveniki in učitelji zgodovine. In tudi ni nikogar, ki bi se zanimal za te raziskovalne naloge mladih, ki marsikdaj prikazujejo nekaj povsem novega. Z malo dobre volje bi bile te naloge lahko vključene kot »priloga mladih raziskovalcev« v posamezne strokovne revije ali revije družbenopolitičnih organizacij.

Da je gibanju »Znanost mladini« posredovano sorazmerno malo nalog s področja zgodovine, je po vsej verjetnosti krivo dejstvo, da mentorjevo delo ni stimulirano, in pedagoška preobremenjenost današnjega šolnika. Smemo pa tudi ponovno omeniti sedanje zapostavljanje družboslovnih dejavnosti, in to celo v okviru gibanja znanost mladini na zvezni ravni. Na letošnjem XX. srečanju mladih raziskovalcev v Beogradu je potekalo delo komisij po posameznih strokah. V interdisciplinarno skupino so uvrstili: zgodovino, arheologijo, etnologijo, marksizem, novatorstvo. Ob zaključni predstavitvi dela teh komisij in uvrstitvi posameznih nalog te skupine še omenili niso. Kljub vsemu temu pa je učenka (Irena Resnik), ki je tudi sodelovala pri letošnji raziskovalni nalogi Občina Polje pri Ljubljani v obdobju prvega petletnega gospodarskega načrta, dejala: »Pri tej nalogi sem dobila veliko pozitivnih izkušenj in ni mi žal, da sem se odločila za sodelovanje.« Ta misel nam mora biti vodilo v prihodnje, saj šole skupaj z učitelji morajo vzpodbujati in organizirati raziskovalno delo mladih na vseh področjih.

Zusammenfassung

ROLLE DER GESCHICHTS- ARBEITSGEMEINSCHAFT AUF DER MITTLEREN PÄDAGOGISCHEN SCHULE IN LJUBLJANA UND DAS HERANZIEHEN DER SCHÜLER ZUR BEWEGUNG »WISSENSCHAFT DER JUGEND«

Anka Muhvič

Die regelmäßige Erziehungs- und Bildungsarbeit in der Schule steht in Zusammenhang mit der Arbeit der Geschichts- Arbeitsgemeinschaft. Die Geschichts- Arbeitsgemeinschaft wirkt auf der Schule schon seit dem Jahr 1975. In allen diesen Jahren haben die Schüler als einzelne oder in Gruppen durch Mittelschulwettbewerbe an der Bewegung »Wissenschaft der Jugend« teilgenommen. Die Ergebnisse der Forschungsarbeiten sind interessant und originell und könnten als »Beilage junger Forschungsarbeiter« einzelnen fachlichen Zeitschriften einverleibt werden.